

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Eindrapportage aanbevelingen Beleidsaudit financiën mobiliteitsprogramma's	TELEFOONNUMMER	+31646994684
DATUM	04-07-2023	E-MAILADRES	marcel.blokland@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-794201403-72656	DOMEIN/OPGAVE	Mobiliteit
VAN	Marcel Blokland	TEAM	MOB
NUMMER PS		PORTEFEUILLEHOUDER	Schaddelee
BIJLAGEN	Geen		

Geachte dames en heren,

Essentie/ samenvatting:

Op 23 april 2018 heeft u het rapport van het PS onderzoek getiteld 'Beleidsaudit financiën mobiliteitsprogramma's. Ambities en uitvoering in balans?' besproken (PS2018MME10-03) en het bijbehorende Statenvoorstel (PS2018MME10-02) met daarin 16 aanbevelingen vastgesteld. Deze aanbevelingen zijn opgenomen in de monitor van het actiemanagement, en op basis van deze aanbevelingen zijn een aantal acties geformuleerd en in gang gezet. De afspraak is dat op het moment dat alle acties geïmplementeerd zijn en werkend, u met een statenbrief actief wordt geïnformeerd over de wijze waarop de aanbevelingen zijn afgedaan. Deze Statensbrief strekt daartoe.

Inleiding:

U heeft op 6 november 2017 bij de behandeling van de begroting 2018 het besluit genomen een beleidsaudit in te stellen naar de wijze waarop omgegaan wordt met de kaders die zijn opgesteld voor de onderdelen die vallen onder het hoofdstuk Bereikbaarheid en te komen tot aanbevelingen over de wijze waarop u kaders stelt en wij hierover verantwoording afleggen. De beleidsaudit commissie heeft in het rapport aanbevelingen opgenomen die u heeft overgenomen en waarop wij ingegaan zijn in de Statensbrief d.d. 27 maart 2018 met als onderwerp "reactie op conceptrapport van de Beleidsaudit commissie financiën" (doc.nr. 81CBA2F9). De aanbevelingen zijn vervolgens gevolgd via de monitor actiemanagement en over het geheel van acties en aanbevelingen van alle onderzoeken van accountants en Randstedelijke Rekenkamer wordt u tweemaal per jaar geïnformeerd middels de P&C cyclus. Ten aanzien van dit onderzoek hebben wij nu geconcludeerd dat alle acties voortvloeiende uit de aanbevelingen geïmplementeerd en werkend zijn. Afspraak is dat er dan een Statensbrief wordt opgesteld waarin PS worden geïnformeerd over de wijze van afdoening van de aanbevelingen.

Hieronder treft u per aanbeveling aan wat de strekking van de aanbeveling was en welke acties ten aanzien van deze aanbeveling zijn uitgevoerd.

Kaderstelling en controle

Aanbeveling 1. Leg de taakverdeling en financiële spelregels tussen PS en GS op het terrein van de autorisatie van budgetten c.q. kredieten vast in de in 2018 vast te stellen financiële verordening. Maak hierbij gebruik van de model-verordening zoals de VNG die heeft opgesteld voor gemeenten (2.2).

Wat hebben we gedaan?

Er is een aantal nieuwe kaderstellende documenten door de provincie opgesteld, waaronder de financiële verordening die door PS als bevoegd orgaan vastgesteld zijn in 2018 en geactualiseerd in 2021. In deze verordening zijn de taakverdeling en financiële spelregels vastgesteld. Hiermee werken we ook conform de VNG modelverordening.

Aanbeveling 2. Zorg er met het oog op de leesbaarheid voor dat documenten herleidbaar zijn naar eerder verstrekte documenten (2.2).

Wat hebben we gedaan?

De leesbaarheid en herleidbaarheid van documenten zijn vergroot, zoals het Mobiliteitsprogramma 2019-2023 (hierna: mobiliteitsprogramma), een Meerjarig Investeringsplan Mobiliteit (MIP) en een Meerjarig Onderhoudsplan Mobiliteit (MOP). Deze laatste twee producten maken onderdeel uit van de reguliere P&C cyclus. Ook is in het mobiliteitsprogramma de (meerjarige) verbinding gelegd tussen de opgaven en het budget, onder andere middels een doorontwikkeling van de doelenboom. In de P&C documenten wordt verwezen naar de beleidsnotities.

Mobiliteitsplan 2019-2023

Aanbeveling 3. Draag GS op om bij het opstellen van een nieuw Mobiliteitsplan ervoor te zorgen, dat helder geformuleerd wordt: de doelen, de subdoelen, hoe deze te realiseren zijn, welke concrete maatregelen en projecten daarvoor noodzakelijk zijn, wat hiervan de kosten zijn (3.3).

Wat hebben we gedaan?

In het mobiliteitsprogramma 2019-2023 is nadrukkelijk de koppeling gelegd met de vanaf de begroting 2018 geïntroduceerde doelenboom, waarmee een meerjarige basis is gelegd voor een doelenboom in het programma Bereikbaarheid, gebaseerd op de doelen zoals gesteld in het programma.

Aanbeveling 4. Verzoek GS na vaststelling van het nieuwe Mobiliteitsplan om een uitvoeringsprogramma (per subdoel) op te stellen voor de bestuursperiode, met daarin een (realistische) planning, financiën en prioritering en deze ter kennis te brengen van PS. Geef bij het jaarlijkse besluit tot vaststelling van de begroting concreet aan welke bedragen en kredieten worden geautoriseerd (3.3).

Wat hebben we gedaan?

Het uitvoeringsprogramma is de tactische vertaling (subdoelen) van de strategische beleidsvisie zoals opgenomen in het mobiliteitsprogramma. Hieruit volgen de jaar(team)plannen. Deze zijn niet op teamniveau ingericht maar op beleidsdoel conform de doelenboom van de begroting. Uitsluitend in dit laatste document vindt de concrete vertaling in concrete maatregelen plaats.

Transparantie begroting en jaarrekening

Aanbeveling 5. Neem bij het opstellen van de begroting de rollen van de gebruikers als maatstaf. Wijzig de complexe financieel-technische systematiek van begroten zo dat de systematiek transparanter en begrijpelijker wordt, zodat het inzicht van PS in de lasten en baten wordt vergroot(4.2).

Wat hebben we gedaan?

Vanaf de begroting 2019 is op basis van de indeling in het vastgestelde mobiliteitsprogramma nadrukkelijker onderscheid gemaakt in typen kosten zoals exploitatielasten, investeringen en bijdragen.

Vanaf de begroting 2019 zijn ook de financiën en bijbehorende financiële systematiek van de voormalige plusregio Bestuur Regio Utrecht (BRU) geïntegreerd, gebaseerd op de indeling van het vastgestelde mobiliteitsprogramma.

Aanbeveling 6. Heroverweeg het niveau van de autorisatiefunctie bij de jaarlijkse begroting door niet één totaal bedrag vast te stellen waarbinnen GS bevoegd zijn tot het doen van uitgaven c.a. aangaan van verplichtingen. Maak daarbij duidelijk onderscheid in (jaarlijkse) exploitatielasten en -baten, kredieten, reserves en voorzieningen (4.2).

Wat hebben we gedaan?

Dit is geregeld in de in 2018 door u vastgestelde financiële verordening.

Verantwoording besteding budgetten

Aanbeveling 7. Verzoek GS om in overleg met PS te kiezen voor een duidelijke onderverdeling van de geraamde lasten en baten en koppel deze voor zover relevant aan het Mobiliteitsplan en de daaruit afgeleide doelenboom. Dit onder de voorwaarde dat de ramingen van de onderscheiden taken in totaal herleidbaar zijn naar de programmabegroting Bereikbaarheid als geheel (4.3).

Wat hebben we gedaan?

In het mobiliteitsprogramma is nadrukkelijk de koppeling gelegd met de bij de begroting 2018 geïntroduceerde doelenboom. Uitgangspunt hierbij is om dit programma een meerjarige basis te leggen voor de vanaf de begroting 2019 opgenomen doelenboom in het programma Bereikbaarheid.

Aanbeveling 8. Verzoek GS ervoor zorg te dragen dat de financiële administratie zo is ingericht dat deze beter kan worden voorzien in (ad hoc) informatiebehoefte, zoals verschillende dwarsdoorsnedes op verzoek van PS (bestedingen naar modaliteit, locatie, financiering e.d.) (4.3).

Wat hebben we gedaan?

De financiële administratie sluit aan bij de nieuwe indeling van het mobiliteitsprogramma en vormt de basis voor de begroting. Hierin is onder andere onderscheid gemaakt naar modaliteit. Het maken van verschillende dwarsdoorsnedes vroeg een nadere doorontwikkeling die door Mobiliteit is opgepakt. De gehele wbs structuur in SAP is in lijn met de uitvoeringsprogramma's en sluit aan met zowel de begroting als ook het mobiliteitsprogramma.

Meerjaren Investeringsplan (MIP)

Aanbeveling 9. Maak afspraken met GS hoe de besluitvorming rond de beschikbaarstelling van kredieten plaatsvindt en hoe de gevolgen hiervan in de jaarlijkse begroting worden verwerkt (4.4).

Wat hebben we gedaan?

In de Nota Investeren, vastgesteld door PS in november 2017 (PS2017BEM14-03), zijn de spelregels voor investeringskredieten opgenomen. De uitwerking van deze nota is in 2018 verder vormgegeven, onder andere met de opname van het MIP en MOP in de P&C cyclus. De afschrijvingstermijnen zijn conform de financiële verordening art 11.4 opgenomen in de nota investeren. In 2022 is de nieuwe Nota investeren, waarden en exploiteren vastgesteld en gepubliceerd (PS2022FAC03).

Actuele stand van zaken Mobiliteitsplan 2014-2019

Aanbeveling 10. Neem kennis van de financiële stand van zaken van het Mobiliteitsplan 2014-2028 naar de stand per 1 januari 2017 en verzoek GS aan te geven:

- a. wat de actuele stand van zaken is;*
- b. welke verplichtingen inmiddels zijn aangegaan;*
- c. welke "vrije ruimte" nog beschikbaar is (4.5).*

Wat hebben we gedaan?

De acties volgende op deze aanbeveling zijn inmiddels afgerond. We hebben bij de Kadernota 2020 nogmaals 18 miljoen euro laten vrijvallen van de Reserves Mobiliteitsprogramma (GWW/BDU), VERDER, en BDU en BRU).

Aanbeveling 11. Verzoek GS jaarlijks inzicht te verschaffen in de inhoudelijke en financiële voortgang en actuele situatie van het Mobiliteitsplan en het daarop gebaseerde uitvoeringsprogramma, inclusief welke verplichtingen zijn aangegaan, welke "vrije ruimte" er nog beschikbaar is en de stand van en verwachte ontwikkeling in de reserves (4.5).

Wat hebben we gedaan?

Het mobiliteitsprogramma is integraal onderdeel van de begroting. In de P&C cyclus rapporteren we over de voortgang van het programma (programma 5 Bereikbaarheid I – Algemeen en programma 6 Bereikbaarheid II – Openbaar Vervoer) en de stand van de reserves.

Transitie BRU

Aanbeveling 12. Neem kennis van het Regionaal Uitvoeringsprogramma verkeer en vervoer zoals opgesteld door de BRU en verzoek GS:

- a. aan te geven welke verplichtingen inmiddels zijn aangegaan o.a. met betrekking tot de OV investeringen (bijv. Utrecht CS-Leidsche Rijn);*
- b. welke "vrije ruimte" nog beschikbaar is*
- c. benut daarbij het bestaande P&C instrumentarium (4.6).*

Wat hebben we gedaan?

Na de vaststelling van het mobiliteitsprogramma in juli 2018 en de daarop volgende provinciale begroting 2019 is er geen onderscheid meer tussen de baten en lasten van voormalig BRU en de provincie, maar zijn deze integraal onderdeel van de begroting. Tot en met 2019 zijn de baten en lasten van voormalig BRU daarbij ook nog separaat weergegeven in de begroting.

Conform de aangenomen motie van 10 juli 2019 is in de najaarsnota 2019 een uitgebreide voortgangsrapportage gegeven over de stand van zaken met betrekking tot de BRU-middelen, inclusief een prognose voor het eindsaldo, eventueel resterende verplichtingen en een richtinggevende uitspraak over bestemming van het eindsaldo

Aanbeveling 13. Verzoek GS om nà 2019 een verslag op te stellen waarin wordt aangegeven op welke wijze is voldaan aan de gemaakte afspraken bij de overdracht van het BRU en waaraan de provincie de bedragen voor wegen en OV-infra heeft uitgegeven. Breng dit verslag ter kennis van de U-10 gemeenten en PS (4.6).

Wat hebben we gedaan?

In de jaarrekening 2019 is een eindrapportage opgenomen over de gemaakte afspraken en het eindsaldo met betrekking tot de BRU-middelen, inclusief resterende verplichtingen en een richtinggevende uitspraak over bestemming van het eindsaldo.

Financiële dekking

Aanbeveling 14. Verzoek GS een realistisch overzicht van de te verwachte dekkingsmiddelen voor het Mobiliteitsplan op te stellen in relatie tot de verwachte uitgaven en verplichtingen en laat het verband zien tussen dit facetbeleid en de meerjarenraming van de provincie. Actualiseer dit overzicht jaarlijks en breng dit ter kennis te brengen van PS.

Wat hebben we gedaan?

De begroting die sluitend is geeft de dekking weer van de verschillende beleidsprogramma's.

Sturing en uitvoering

Aanbeveling 15. Verzoek GS de financiële functie binnen de provinciale organisatie te verstevigen o.a.

- a. door de concerncontroller te herpositioneren in de directieraad;*
- b. de afdeling financiën waar nodig te verstevigen (6.2).*

Wat hebben we gedaan?

In het kader van de organisatieontwikkeling zijn om de sturing en control te verstevigen twee concernmanagers Bedrijfsvoering aangesteld, een concerncontroller, is de directie- en CMT structuur aangepast en zijn twee financieel teamleiders als managementlaag naar voren geschoven.

Aanbeveling 16. Overweeg als PS om GS te verzoeken te onderzoeken wat de voor- en nadelen zijn om de taken op het terrein van Openbaar vervoer (U-OV, streekvervoer, Uithoflijn e.d.) (intern) te verzelfstandigen. Vooruitlopend hierop GS te verzoeken een apart programma in de begroting op te nemen voor deze taken (6.4).

Wat hebben we gedaan?

In Q4 2020 is gestart met het verkennen van mogelijke scenario's voor een toekomstige inrichting van het trambedrijf. In het voorjaar van 2021 is de opdrachtformulering door ons vastgesteld naar een positief advies van de Ondernemingsraad. U heeft deze opdrachtformulering ook ter informatie ontvangen. In de uitwerking van die opdracht is PS regelmatig in de vorm van werksessies meegenomen, onder andere over selectiecriteria en een shortlist met te verkennen governancevarianten. In haar vergadering van 7 september 2022 heeft PS een principebesluit genomen over inrichting van de provinciale beheerorganisatie tram (PS2022MM29). Dit besluit wordt in 2023 uitgewerkt in een implementatieplan. Hiermee is de aanbeveling om de verzelfstandiging te onderzoeken uitgevoerd.

Vervolprocedure/ voortgang:

Nadat de Statenbrief in PS is behandeld, zal in de monitor actiemanagement het rapport de status gearchiveerd krijgen. Dat betekent dat dit onderzoek niet meer in de twee jaarlijkse rapportage zal worden opgenomen.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen